

Saeima galīgajā lasījumā pieņēmusi grozījumus likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 1/51/23

Projektu vadītāja nodokļu konsultāciju nodaļā, PwC Latvija
Viktorija Volta

Konsultants nodokļu konsultāciju nodaļā, PwC Latvija
Aleksandrs Afanasjevs

Šā gada 7. decembrī otrajā – galīgajā – lasījumā Saeima atbalstīja likumprojektu "Grozījumi likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" (IIN)". Šie grozījumi, kas bija virzīti 2024. gada budžeta likumprojektu paketē, tika izskatīti steidzamības kārtā, kura paredz izskatīšanu tikai divos lasījumos. Šajā rakstā aplūkosim pieņemto IIN likuma izmaiņu svarīgākos punktus, tostarp par attaisnoto izdevumu groza papildināšanu ar jauniem produktiem, attālinātā darba kompensācijām un citām ar IIN neapliekamo ienākumu grupām, kurām ar nākamo gadu tiks palielināts atbrīvojuma sliekšnis.

Pirmais grozījumu projekts ir pieņemts, otrais – nolikts malā

Sākotnēji bija plānots izskatīt divus projektus – pirmo ar jau minētajiem grozījumiem un otro ar izmaiņām IIN aprēķināšanas, deklarēšanas un maksāšanas kārtībā. Otrais projekts paredzēja pilnveidot IIN likumā ietvertu vispārējo iedzīvotāju ienākumu deklarēšanas sistēmu. Piemēram, projektā bija iekļauta iecere ieviest automātisku gada ienākumu deklarācijas sagatavošanu un pārmaksātā IIN atmaksu bez nodokļa maksātāja iesaistes. Tomēr šis projekts netika izskatīts līdz galam.

Eiropas privāto pensiju produktu (PEPP) plānos veikto iemaksu attiecināšana uz attaisnotiem izdevumiem

No nākamā gada 1. janvāra ar pieņemtajiem grozījumiem tiks precizēts IIN likuma 6.¹ pants, kurš attiecinās 3. līmeņa pensiju plānu produktiem likumā ietvertu regulējumu arī uz atbilstoša veida iemaksām (noguldījumiem) PEPP plānos un izmaksām no tiem. Proti, PEPP veiktās iemaksas varēs iekļaut taksācijas gada attaisnotajos izdevumos (apmērā, kas nepārsniedz 10% no bruto algas, kopā nepārsniedzot 4000 eiro) un saņemt IIN atmaksu 20% apmērā tāpat kā no iemaksām 3. līmeņa pensiju plānu ietvaros.

Darba devēja (DD) kompensācijas par darbinieka izdevumiem saistībā ar attālināto darbu

Grozījumi noteica likumā pastāvīgu normu, kas atbrīvos no aplikšanas ar nodokli kompensācijas par attālināta darba veikšanu darbiniekiem 40 eiro apmērā, saglabājot obligātos nosacījumus tās piemērošanai:

1. vienošanās par attālināto darbu ir noteikta darba līgumā vai ar DD rīkojumu, un ir norādīts, kādus izdevumus DD kompensē;
2. izdevumus sedz tas DD, kuram ir iesniegta darbinieka algas nodokļa grāmatiņa;
3. izdevumu apmēru nosaka proporcionāli slodzei un līgumā vai rīkojumā norādīto attālinātā darba dienu skaitam mēnesī, ja darbu veic gan attālināti, gan darba vietā. Jānodrošina uzskaites mehānisms, lai korekti aprēķinātu ar IIN neapliekamo kompensācijas summu.

Tāpat kā iepriekš atbrīvojumu nevarēs piemērot darbinieka ilgstošas prombūtnes laikā, kas pārsniedz 30 dienas.

Darbinieka ienākuma izslēgšana no algas nodokļa bāzes, ja DD sedz mācību maksu par augstākās izglītības iegūšanu

Līdztekus noteikts, ka DD apmaksātā mācību maksa par darbinieka studijām valsts akreditētās Latvijas izglītības iestādēs, ES dalībvalstu un EEZ valstu mācību iestādēs vairs nebūs uzskatāma par algota darba ienākumu, ja augstākās izglītības iegūšana saistīta ar DD nepieciešamo prasmju iegūšanu. Tātad darbinieka mācību maksa par augstākās izglītības iegūšanu nebūs apliekama ar algas nodokli un VSAOI.

Paredzēts, ka DD par darbinieka gūto ienākumu, kas atbilst tā segtajai darbinieka mācību maksai par augstākās izglītības iegūšanu, aizpildīs paziņojumu par fiziskajai personai izmaksātajām summām un nosūtīs VID. Šis pienākums būs jāveic līdz tā gada 1. februārim, kas seko taksācijas gadam, kurā DD sedzis mācību maksu par darbinieka augstākās izglītības iegūšanu.

IIN atbrīvojuma sliekšņu pārskatīšana

Ir pārskatīti IIN atbrīvojuma sliekšņi dzīvības (bez līdzekļu uzkrāšanas), veselības un nelaimes gadījumu apdrošināšanas prēmiju summām:

Atbrīvojuma veids	Neapliekamais sliekšnis šobrīd, EUR	Jaunais sliekšnis, EUR
Dzīvības (bez līdzekļu uzkrāšanas), veselības un nelaimes gadījumu apdrošināšanas prēmijas	426,86	750
Palīdzība, kas sniegta, pamatojoties uz arodbiedrības institūcijas lēmumu, no arodbiedrības naudas līdzekļiem, kuri veidojas no arodbiedrības biedru naudas maksājumiem un ārvalstu arodbiedrību ziedojumiem (dāvinājumiem)	1000	3000
Palīdzība naudā vai citās lietās, vai pakalpojuma veidā, kas, pamatojoties uz reliģiskās organizācijas vai tās iestādes institūcijas (amatpersonas) lēmumu, sniegta no reliģiskās organizācijas vai tās iestādes naudas līdzekļiem	1000	3000
Palīdzība naudā vai citās lietās, vai pakalpojuma veidā, kas sniegta no sabiedriskā labuma organizācijas (izņemot reliģisko organizāciju) līdzekļiem, vai palīdzība, ko budžeta finansētas institūcijas, labdarības vai filantropiskas organizācijas sniegušas lietās, kurām piemērots atbrīvojums no muitas nodokļa	1000	3000

IIN atvieglojumi arī mikrouzņēmumu nodokļa (MUN) maksātājiem

MUN maksātāji, kas gūst arī ar IIN apliekamus ienākumus, varēs tiem piemērot neapliekamo minimumu un atvieglojumu par apgādībā esošām personām, iesniedzot algas nodokļa grāmatiņu ienākuma gūšanas vietā.

Tā kā MUN maksātājs, gūstot ar IIN apliekamus ienākumus, turpmāk būs tiesīgs piemērot neapliekamo minimumu, ir pamatoti viņa diferencētā neapliekamā minimuma apmēra noteikšanā ņemt vērā arī to ienākumu, ko viņš guvis no savas saimnieciskās darbības MUN maksātāja statusā.

IIN likuma grozījumi stāsies spēkā 2024. gada 1. janvārī.